

بررسی سبک اسناد و پیشرفت ریاضی دختران پایه پنجم ابتدایی و ارتباط آن با

کمال گرایی والدین

منیر خلیلیان^۱، محمدنقی فراهانی^۲، هادی بهرامی^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته روان شناسی، گرایش تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

۲. استاد راهنما، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

۳. استاد مشاور، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

چکیده

پژوهش حاضر رابطه بین کمال گرایی والدین با سبک اسناد و پیشرفت ریاضی دختران پایه پنجم ابتدایی را بررسی کرده است. جامعه آماری این تحقیق دانش آموزان سال پنجم ابتدایی منطقه یک شهر تهران در سال ۹۰-۸۹ می‌باشند که از این تعداد ۲۰۰ نفر به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. از اهداف اصلی تحقیق بررسی رابطه کمال گرایی والدین با سبک اسناد و پیشرفت ریاضی بود. اطلاعات لازم از طریق اجرای پرسشنامه‌های کمال گرایی هیل و سبک اسناد کودکان (GASQ) به دست آمد. پس از جمع آوری اطلاعات، داده‌ها با روشهای آماری، همبستگی پیرسون، رگرسیون گام به گام، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاکی از این بود که بین کمال گرایی انطباقی و سبک اسناد دختران رابطه مثبت و معنادار و بین کمالگرایی غیرانطباقی و سبک اسناد دختران رابطه منفی و معنادار و بین کمال گرایی انطباقی و پیشرفت ریاضی دختران رابطه مثبت و معنادار و بین کمال گرایی غیر انطباقی و پیشرفت ریاضی دختران رابطه منفی معنادار وجود داشت. هم چنین نتایج نشان داد که بین سبک اسناد و پیشرفت ریاضی دختران ارتباط مثبت و معنادار وجود داشت. نتایج پژوهش حاضر، در تبیین پیشرفت ریاضی، نقش کمال گرایی را در دو بعد (انطباقی و غیر انطباقی) مورد تاکید قرار داد. اما متغیر سبک اسناد، نقش برجسته‌ای در تبیین متغیر پیشرفت ریاضی دانش آموزان نداشت.

واژه‌های کلیدی: کمال گرایی والدین، سبک اسناد، پیشرفت در ریاضی

مقدمه و مبانی نظری

اهمیت تعلیم و تربیت بر هیچ خردمندی پوشیده نیست. رشد و شکوفایی استعداد و تواناییهای انسانها بر عهده تعلیم و تربیت است. تعلیم و تربیت نه فقط می‌تواند در رشد اخلاقی، رفتاری و جسمانی فرد موثر باشد بلکه وسیله‌ای در جهت رفع نیازهای حقیقی و مصالح اجتماعی به شمار می‌آید. بدون تردید از مهمترین زمینه‌ها و لوازم تحقق هدف تعلیم و تربیت، آموزش و یادگیری است. برای تحقق این هدف، مدرسه یک نیاز ضروری است و یکی از اهداف مهم مدرسه، پیشرفت و موفقیت علمی دانش‌آموزان است که غالباً تحت عنوان پیشرفت تحصیلی مطرح می‌شود. در نظام آموزش و پرورش، منظور از پیشرفت تحصیلی،^۱ دستیابی به هدفهای آموزشی^۲ را می‌توان مشخص نمود. در مجموع میزان پیشرفت نقطه مقابل آن افت تحصیلی و یکی از ملاکهای کارایی نظام آموزشی است. پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از شاخص‌های عملکرد دانش‌آموز، تحت تاثیر متغیرهای فراوان است که هر ساله حجم عظیمی از تحقیقات را به خود اختصاص می‌دهد و عوامل موثر بر آن سالهاست که مرکز توجه روانشناسان تربیتی و سایر متخصصان بوده است. عواملی همچون خانواده، محیط زندگی، محیط مدرسه، هوش، متغیرهای شخصیتی، انگیزش و غیره ... مورد بررسی قرار گرفته است. پیشرفت تحصیلی موضوعی است کلی که پیشرفت ریاضی جزئی از آن محسوب می‌شود که در زمان حاضر ریاضی از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است و به عنوان پایه و اساس پیشرفت تمدن بشری محسوب می‌شود. در بالا بودن اهمیت آن همین بس که سال ۲۰۰۰ به عنوان سال ریاضی نامیده شده است که نشان دهنده اهمیت ریاضی در جهان معاصر است. نکته مهم این است که پیشرفت ریاضی نقش تعیین کننده و اصلی را در پیشرفت تحصیلی دارد و عمدتاً پیشرفت تحصیلی را تحت تاثیر قرار می‌دهد. زیرا پیشرفت در ریاضی یکی از ملاکها برای تعیین رشته تحصیلی و آینده شغلی فرد است.

۱- بیان مساله

پیشرفت تحصیلی دربرگیرنده استعداد و توانایی و کار دانش‌آموز است. این عنصر چند بعدی است. این عنصر به گونه‌ای ظریف به رشد جسمی، اجتماعی، شناختی و عاطفی مربوط است. این عنصر منعکس کننده تمامیت دانش‌آموزان است. این عنصر به طور خاص به یک مورد ارتباط ندارد. بلکه طی زمان و طی زندگی دانش‌آموزان در مدارس عمومی و در سالهای دانشگاه و زندگی خود را نشان می‌دهد (استنبرگ، ۱۹۹۳، به نقل از پرویز، ۱۳۸۴).

پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شامل بازده‌های فعالیت‌های آموزشی یا آموخته‌های کلاسی دانش‌آموزان در دروس مختلف می‌باشد (نادری و سیف نراقی، ۱۳۸۴، صفحه ۲۷).

همچنین یادگیری خود به صورتی که توسط آزمونهای مختلف درسی مانند - ریاضی، املا، علوم، تاریخ و جغرافیا و ... سنجیده می‌شود اشاره دارد (سیف، ۱۳۸۰).

درس ریاضی نیز یکی از زیر مجموعه‌های پیشرفت تحصیلی می‌باشد و شامل میانگین نمرات امتحانی درس ریاضی است و این پیشرفت تا حدود زیادی می‌تواند تحت تاثیر متغیرهای توانایی و عوامل شخصیتی و فردی و استعدادهای مختلف دانش‌آموز باشد. هم چنین حوزه ریاضیات توجه ویژه‌ای را در تحقیقاتی که در رابطه با پیشرفت تحصیلی انجام شده به خود جلب کرده است. این امر دلایل مختلفی دارد که یکی از این دلایل این است که ریاضیات جایگاه

ویژه‌ای در برنامه‌ریزی تحصیلی دارد. همچنین ریاضیات نقش ویژه و برجسته‌ای در اندازه‌گیری‌های سطح پیشرفت خصوصاً برای تعیین سطح برای ورود به برنامه‌های ویژه، امتحانات ورودی دانشگاه‌ها، دارد همچنین ریاضیات برای دانش‌آموزانی که در

1. Academic achievement

2. instructional objective

پی کسب مشاغل علمی، فنی، در سطح دانشگاه هستند به عنوان صافی مهم ۱ نامیده می‌شود. (سلز، ۲ ۱۹۸۰ به نقل از پاچاریز، ۱۹۹۹).

کمال‌گرایی نیازی است که صرفنظر از شدت آن در تمام افراد انسانی ملاحظه می‌شود و به اعتقاد راجرز یکی از مولفه‌های ساختار شخصیت است و انسان به وسیله‌گرایی به خود شکوفایی و کمال‌طلبی برانگیخته می‌شود (شولتز، ۱۹۹۸ به نقل از سید محمدی، ۱۳۸۱) و (فروست، مارتین، لاهارت و روزنبلت، ۱۹۹۱؛ به نقل از نجاریان، ۱۳۸۳) کمال‌گرایی را به منزله مجموعه‌ای از معیارهای بسیار بالا برای عملکرد تعریف کرده‌اند که با خود ارزشیابی‌های انتقادی و افراطی همراه دارد. تلاش‌هایی وجود داشته که جنبه‌های مفید کمال‌گرایی را از جنبه‌های مضر آن متمایز سازد. (هاماچک، ۱۹۷۸؛ میس سیلیدین، ۱۹۸۳؛ اوئنز، ۱۹۹۸؛ نقل از شافران و منسل ۲۰۰۱).

کمال‌گرایی نابهنجار می‌تواند آثار مخرب فراوانی روی تربیت کودکان و همچنین آثار خطرناکی در مساله آموزش کودکان و نوع اسناد دهی آنها داشته باشد. و در این محیط خانوادگی غیر ارزیابی کننده، کودکان نمی‌توانند چه عملکردی خوب است و زمانی که ارزیابی‌های والدین در مورد عملکرد تصادفی و اتفاقی باشد کودکان مدام خود را در معرض ارزیابی احساس می‌کنند و سعی می‌کنند برای آنکه انتظارات والدین را برآورده کنند؛ کاملاً بی‌عیب و نقص باشند.

۲-اهداف پژوهش

هدف کلی پژوهش حاضر بررسی رابطه کمال‌گرایی والدین با سبک اسناد و پیشرفت ریاضی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم است. اهداف جزئی این تحقیق عبارتند از:

- بررسی رابطه کمال‌گرایی والدین در بعد انطباقی با سبک اسناد دختران دانش‌آموز.
- بررسی رابطه کمال‌گرایی والدین در بعد غیر انطباقی با سبک اسناد دختران دانش‌آموز.
- بررسی رابطه کمال‌گرایی والدین در بعد انطباقی با پیشرفت ریاضی دختران دانش‌آموز.
- بررسی رابطه کمال‌گرایی در بعد غیر انطباقی با پیشرفت ریاضی دختران دانش‌آموز.
- بررسی رابطه سبک اسناد دانش‌آموزان با پیشرفت ریاضی آنان.

۳-فرضیه‌های پژوهش:

- بین کمال‌گرایی والدین در بعد انطباقی با سبک اسناد دانش‌آموزان دختر خود رابطه مثبت و معنا دار وجود دارد.
- بین کمال‌گرایی والدین در بعد غیر انطباقی با سبک اسناد دانش‌آموزان دختر خود رابطه منفی و معنا دار وجود دارد.
- بین کمال‌گرایی والدین در بعد انطباقی با پیشرفت ریاضی دانش‌آموزان دختر رابطه مثبت و معنا دار وجود دارد.
- بین کمال‌گرایی والدین در بعد غیر انطباقی با پیشرفت ریاضی دانش‌آموزان دختر خود رابطه منفی و معنا دار وجود دارد.
- بین سبک اسناد دانش‌آموزان با پیشرفت ریاضی آنان رابطه مثبت و معنا دار وجود دارد.

۴- مبانی نظری

۴-۱- تعاریف و نظریه‌های کمال‌گرایی از دیدگاه‌های مختلف

۴-۱-۱- زیگموند فروید

کوشش‌های اولیه برای توصیف تاثیر نامناسب افکار و رفتار کمال‌گرایانه از جانب زیگموند فروید (۱۹۵۹) ارائه شده است. از لحاظ تاریخی، کمال‌گرایی به طور گسترده توسط نظریه پردازان روان تحلیل‌گر مورد بحث قرار گرفته است. فروید میل به کمال را جنبه‌ای از خودشیفتگی می‌دانست و قاطعانه آن را در حیطه اختلالات نوروتیک قرار می‌دهد. (فروید، ۱۹۵۹؛ به نقل از محمودی، ۱۳۸۲).

1. Critical filter

2. Sells

با توجه به نقش آسیب زای کمال گرایی، این سازه را تمایل پایدار فرد به وضع معیارهای کامل و دست نیافتنی تعریف کرده است و آن را نوعی خود شیفتگی می‌داند که در قلمرو اختلالات نوروتیک قرار می‌گیرد. فروید (۱۹۷۵) در توصیف افراد کمال گرا بیان می‌کند محر اصلی در زندگی این افراد؛ رسیدن به خوشبختی نیست بلکه تکامل و برتری یافتن است. آنها باید در هر کاری به حد کمال برسند و به بهترین نحو آن را انجام دهند و گرنه راضی نخواهند شد. نرسیدن به کمال، آنان را دچار اضطراب، افسردگی و احساس گناه شدید می‌کند (فروید، ۱۹۷۵؛ نقل از وردی و همکاران، ۱۳۷۸).

۴-۱-۲- کارن هورنای

هورنای (۱۹۵۰) کمال گرایی را به عنوان «استعداد بایدها» تعریف کرده است و به ارتباط عمیق آن با طیف وسیعی از مشکلات آسیب شناختی اشاره کرده است. وی فهرستی مشتمل بر ده نیاز را که در همه افراد کم و بیش وجود دارد نام می‌برد. یکی از این نیازها میل به کمال و انتقاد ناپذیری است. دارنده این نیاز پیوسته بینماک است که مبادا مرتکب اشتباهی شود و مورد انتقاد قرار گیرد. همچنین فرد می‌کوشد هیچ نقطه ضعفی از خود نشان ندهد و برای اینکه نقایص و معایب خود را به صورت کامل از بین ببرد یا از نظر دیگران مخفی بدارد، بی‌اندازه به انتقاد و ایراد حساس است و کمال مطلوب را جست و جو می‌کند. البته تمایل انسان به حفظ ظاهر و نیاز او به کامل بودن امری طبیعی است. ولی آنچه در شخص روان رنجور مورد بح و قابل توجه است

هورنای معتقد بود همه انسانها تصویری از خود می‌سازند که ممکن است بر پایه واقعیت باشد یا نباشد. در اشخاص بهنجار، خود انگاره بر اساس ارزیابی از توانایی‌ها، ضعف‌ها، هدف‌ها و روابط با دیگران است اما در اشخاص ناهنجار این خودانگاره بر پایه ارزیابی واقع بینانه قرار ندارد و بر اساس خیال باطل است. وی کمال گرایان را افرادی توصیف می‌کند که تلاش می‌کنند به تصویر ایده‌آل و غیر واقع بینانه خود دست یابند و در این راه پایین آمدن عزت نفس در آنها غیر قابل اجتناب است.

۴-۱-۳- هولندر

هولندر (۱۹۷۸) یکی از اولین کسانی بود که تعریف کمال گرایی ارائه نمود. وی کمال گرایی را به این صورت تعریف نمود: فرد خواستار عملکردی با کیفیت بالاتر از آنچه که مستلزم موقعیت است از خود یا دیگران می‌باشد. هولندر (۱۹۷۸) کمال گرایی را صنعتی که مورد غفلت واقع شده است و فقط در ۱۵-۲۰ سال اخیر جامعه علمی به طور جدی به این مفهوم پرداخته است (پناهی، ۱۳۸۳).

۴-۱-۴- آدلر

اما این عقیده که تلاش برای پیشرفت و دستیابی به شایستگی هر چه بیشتر امر عادی است، شاید به بهترین نحو از سوی آدلر (۱۹۲۹) ابراز شده است. در نظام روانی آدلر، اثبات خویش یک غریزه ساده نیست بلکه در حکم غریزه ممتاز است. یعنی برانگیزاننده اصلی عمل و رفتار آدمی است. در حقیقت اثبات خود را به منزله واکنشی می‌داند که در برابر یک احساس کهنتری واقعی یا تخیلی بروز می‌کن. بدین ترتیب اثبات خود پدیده‌ای عمومی تلقی می‌شود. آدلر معتقد است که هرگاه انسان دارای احساس حقارت باشد، خواه این احساس جسمی، روانی اجتماعی یا غیر اجتماعی باشد، نوعی فرآیند جبرانی وارد عمل می‌شود که باعث می‌شود فرد برای دستیابی به برتری تلاش کند (پناهی، ۱۳۸۳).

آدلر (۱۹۵۶) عنوان نمود که تلاش برای کمال گرایی جنبه فطری تحول انسان است. فرد کمالگرا می‌تواند اهداف بالایی را انتخاب کند که نقش انگیزه دهنده داشته باشند. (پناهی، ۱۳۸۳).

۴-۱-۵- ایس

از نظر ایس (۱۹۷۳) اختلالات هیجانی افراد از باید سازی‌های آنها نشات می‌گیرد. سه نوع بایدی که انسانها برای خود وضع می‌کنند و سپس خود را مطیع آنها می‌کنند عبارتند از:

۱- من باید بی‌نقص باشم و گرنه آدم بسیار بدی خواهم شد. چنین بایدی منجر به احساس بی‌کفایتی، بی‌ارزشی، ناامنی، خود محوری و افسردگی می‌شود.

۲- شما باید با من مهربانانه، عادلانه و با ملاحظه رفتار کنید و گرنه انسان کم ارزشی خواهید بود. این نگرش در فرد احساس عصبانیت، نفرت، خصومت و طغیان را ایجاد می‌کند.

۳- جهان باید اسباب راحتی من را فراهم کند و بدون هر گونه زحمت و سختی خواسته‌هایم را برآورده سازد و من نمی‌توانم دنیایی غیر از این را تحمل کنم. این جمله ظرفیت فرد را در برابر ناکامی‌ها کاهش می‌دهد و ممکن است به احتمال کاری منجر شود (محمودی، ۱۳۸۲) وی به توصیف افرادی که ترس از شکست دارند پرداخته است. از جمله ویژگی‌های آنها این طرز فکر است که ارزش انسانها به موفقیت‌های آنها است و اگر آدم‌های بی‌کفایت و نالایقی باشند نابود خواهند شد. در پشت این تفکر، باورهای ناعاقلانه‌ای نهفته است (عباس‌پور، ۱۳۸۵).

۴-۱-۶- برنز

مدت کوتاهی بعد از توصیف هولندر از کمال‌گرایی برنز (۱۹۸۰) تحلیل گسترده‌ای از این مفهوم ارائه دارد. از دید وی کمال‌گرایی عبارت است از شبکه‌ای از شناخت‌ها که شامل انتظارات، تفسیر حوادث زندگی و ارزیابی از خود می‌باشد وی در توصیف افراد کمال‌گرا بیان می‌کند: آنها کسانی هستند که معیارهای غیر منطقی و بالایی برای خود در نظر گرفته‌اند، به طور وسواس گونه به سوی اهداف ناممکن در تلاشند و ارزش خود را معادل درجه‌ای از آن معیارها که کسب کرده‌اند، می‌دانند

۴-۱-۷- موری و مک کلند

نیاز به پیشرفت یکی از نیازهای مطرح شده توسط موری (۱۹۳۸) و مک کلند (۱۹۹۰) است که می‌تواند رفتار را تقریباً در تمام موقعیت‌ها نیرومند ساخته و هدایت کند. موری (۱۹۳۸) نیاز به پیشرفت را نیاز غلبه کردن بر موانع ممتاز بودن و زندگی کردن طبق معیارهای عالی تعریف کرد. مک کلند (۱۹۹۰) نیاز به پیشرفت را غریزی دانست و آن را میل به اثبات یا به کرسی نشاندن خود در محیط خویش و احراز بهتری و بزرگی در فرد می‌داند.

۴-۲- پیشرفت تحصیلی

یکی از ابعاد پیشرفت در آموزش و پرورش، پیشرفت تحصیلی است که از آن مفهوم موفقیت دانشجویان یا دانش‌آموزان در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی استنباط می‌شود، به بیان دیگر، منظور از پیشرفت تحصیلی، موفقیت در امر تحصیل است که می‌تواند به مهارت در امر خاص یا تخصص در بخشی از دانش منجر شود (سیف، ۱۳۷۵).

پیش بینی پیشرفت تحصیلی از دیدگاه عملی دارای اهمیت است. پیشرفت تحصیلی یکی از عوامل مهم پذیرش در کلاس درس است. همچنین پیشرفت تحصیلی برای احراز یک شغل و مراتب مختلف آن مهم می‌باشد. با توجه به این دلایل، محققان در حوزه روانشناسی تلاش در فهم تعیین‌کننده‌های پیچیده پیشرفت تحصیلی دارند (فراهانی، ۱۹۹۴).

واژه پیشرفت تحصیلی به جلوه‌ای از جایگاه تحصیلی دانش‌آموزان اشاره دارد (لاوین، ۳، ۱۹۶۷؛ نقل از فراهانی، ۱۹۹۴) این جلوه ممکن است نشان دهنده نمره‌ای برای یک دوره میانگین نمرات دوره‌های مختلف باشد. پیشرفت تحصیلی را می‌توان با توجه به معیارهای مختلف در نظر گرفت که رایج‌ترین آن میانگین نمرات کلاسی است (تراسی و سدلاک، ۴، ۱۹۸۱؛ نقل از فراهانی، ۱۹۹۴).

1. Moury

2. McClelland

3. Lavin

4. Tracy and Sedlack

تراسی و سدلاک (۱۹۸۵؛ نقل از فراهانی، ۱۹۹۴) مجموعه‌ای از نمره‌های کلاسی را به عنوان شاخص پیشرفت تحصیلی پیشنهاد می‌کنند، که در اکثر تحقیقات مورد استفاده قرار می‌گیرد. این شاخص به این علت که نمره‌های متفاوت، در یک شاخص واحد ترکیب می‌شود، شاخصی چند وجهی از پیشرفت تحصیلی است.

۴-۳- عوامل تاثیر گذار بر پیشرفت تحصیلی

کشف اثرات متغیرها بر پیشرفت تحصیلی، موضوع ساده‌ای نیست. در مورد عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، دسته بندی‌های زیادی صورت گرفته است و نظرگاه‌های متفاوتی وجود دارد. دسته بندی مورد استفاده در این پژوهش از رایج‌ترین طبقه‌بندیها است که در برگزیده عوامل زیر است:

الف - عوامل بیرونی

ب - عوامل درونی

عوامل بیرونی تاثیر گذار بر پیشرفت تحصیلی عبارتند از: ۱- خانواده ۲- معلم و نحوه ارتباط وی با دانش آموزان ۳- تجهیزات و فضای آموزشی ۴- هدفها و محتوای برنامه‌ها و تناسب روشها با نیازها (شلویری، ۱۳۷۷). عوامل درونی که به خود یادگیرنده مربوط است در برگزیده عوامل متعدد از جمله هوش، انگیزش و ویژگیهای شخصیتی در ابعاد عاطفی، شناختی، اجتماعی و اخلاقی است.

۴-۴- ویژگیهای شخصیتی

شخصیت مجموعه‌ای از جنبه‌های بی‌همتا و نسبتاً پایدار درونی و بیرونی منش فرد است که در موقعیتهای مختلف بر رفتار وی تاثیر می‌گذارد (شولتز، ۱۹۹۹ ترجمه کریمی و همکاران، ۱۳۷۷).

پیشرفت تحصیلی متأثر از عوامل بسیاری است که دسته‌ای از این عوامل انگیزشی هستند. بعضی از دانش آموزان که دارای انگیزش منفی نسبت به فعالیتهای مدرسه هستند، دارای عملکرد ضعیفتری نسبت به دانش آموزان دیگر هستند. انگیزش در یک فرآیند، پیچیده بر عملکرد تحصیلی تاثیر می‌گذارد که ممکن است باعث افزایش یا کاهش پیشرفت تحصیلی شود. بعضی مواقع دانش آموزان به علت شکستهای فراوان در تاریخچه تحصیلی خود، به رغم اعمال کوشش فراوان در یک تکلیف موفق نمی‌شوند. زیرا آنها انتظار شکست دارند. از طرفی دیگر دانش آموزانی که موفقیت‌هایی در تاریخچه تحصیلی خود دارند با اعمال همان مقدار کوشش در آن تکلیف موفق می‌شوند. زیرا آنها انتظار موفقیت دارند یک تاریخچه تحصیلی توأم با شکست می‌تواند موجب ادامه استفاده از سبکهای اسنادی نامطلوب برای تبیین موفقیت‌ها و شکست‌ها شود و این امر به نوبه خود می‌تواند باعث شکست‌های تحصیلی و در نتیجه درماندگی آموخته شده شود. (بنکز، ۲، ۱۹۹۵).

۴-۵- شاخص‌های خانواده و تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی

تاثیر خانواده به عنوان یکی از موثرترین و با نفوذترین عوامل در شخصیت فرض می‌شود و به همین میزان در بررسی مبانی مشکلات دانش آموزان خانواده باید مورد بررسی قرار گیرد. مختصات محیط خانواده از ابعاد گوناگونی هم چون ساختار، ارزشهای حاکم؛ نحوه انتظارات و توقعات از فرزندان، روابط

درون گروهی و برون گروهی خانواده، پایگاه اجتماعی فرهنگی و اقتصادی، حجم خانواده و تعداد فرزندان، شخصیت و منش والدین و سایر عوامل قابل بررسی است. (حجازی، الهه، رستگار احمد، کرم دوست، نوروز، علی؛ قربان جهرمی، رضا، ۱۳۸۷).

۴-۶- هوش و پیشرفت تحصیلی

یکی از عوامل مربوط به دانش آموزان هوش می‌باشد. هوشی که با آن آزمون سنجش هوش اندازه‌گیری می‌شود. به خوبی با پیشرفت تحصیلی تطبیق می‌کند به طور کلی کسانی که از شایستگی‌های تحصیلی سطح بالایی برخوردارند. در آزمون‌های

¹.Schultz

². Benks

هوش نیز نمرات خوبی کسب می‌کنند بر این بنیاد می‌توان استدلال کرد که هوش در میزان پیشرفت تحصیلی موثر است (صفوی، ۱۳۶۹).

همچنین میتوان پیشرفت تحصیلی را به چند عامل که عبارت بود از سلامت دانش آموزان، تعداد افراد خانواده و کیفیت مدرسه نسبت داد. چنین به نظر می‌رسد که مهمترین عامل تنها عبارت بود از میزان علاقه والدین به ترتیب فرزندانشان به طور کلی والدین طبقه متوسط با مراجعه بیشتری از خود نشان دادند. آنان علاقه زیادتری به ادامه تحصیل فرزندانشان تا بعد از دوره تعلیمات عمومی و اجباری داشتند و آنها را به این کار ترغیب می‌کردند.

۴-۷- عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی از دیدگاه مسائل آموزش و پرورش

۴-۷-۱- عدم تناسب هدفها و محتوای برنامه ها با نیازها، استعدادها و علائق دانش آموزان

هدفهای آموزشی و پرورشی اگر محدود کننده، غیر قابل انعطاف آرمانی و دور از دسترس و به عبارتی رشد پاینده نباشند و نتوانند با نیازهای رشد و تکامل فرد؛ علائق و انگیزه‌های دانش آموزان هماهنگ و متناسب باشند. چه بسا ایجاد گر موانع باشند به طوریکه نه تنها بر فرایند رشد سقف ایجاد کند بلکه پیشرفت تحصیلی را تحت تاثیر قرار دهد.

۴-۷-۲- عدم تناسب روشها با محتوای برنامه‌ها

روش‌های تدریس، هسته مرکزی و روح آموزش می‌باشد که بین معلم و شاگرد جریان می‌یابد. اصولاً بحث از الگوهای تدریس بحث انگیز است، روشها هر کدام به تناسب شرایط و موقعیت باید موجد انگیز گردد. قدرت تفکر و تخیل دانش آموزان را تحریک نماید. به جای پرداختن به امور نظری و حفظ کردن مطالب فعالیت‌های ذوقی، هنری و خلاقانه را باعث شود.

۴-۷-۳- نقش معلم

از جمله عناصر در جریان آموزش، تاثیر و نقش معلم است. از بین عوامل گوناگون مدرسه، اهمیت معلم بیش از همه بارزتر می‌شود. نحوه انتخاب و گزینش معلم، تربیت و پرورش وی علایق و انگیزه‌ها و نحوه ارتباط وی با دانش آموز میزان تحصیلات و عوامل دیگر تعیین کننده است

۴-۸-۱- مدل سه بعدی واینر

۴-۸-۱- بعد درونی - بیرونی

تقریباً تمام مفاهیم اسناد بین عواملی که درون شخصی هستند و عواملی که در محیط خارج شخص قرار دارند، تمایز قائل می‌شوند، مثلاً اگر شکست را به فقدان توانایی نسبت دهیم، یک اسناد درونی ارائه داده‌ایم و اگر دشواری تکلیف را مسئول شکست خود بدانیم از اسناد بیرونی استفاده کرده‌ایم (سیرز و همکاران، ۱۹۹۱) بر حسب این که چه اسنادی به علل موفقیت و شکست خود دهیم، عواطف و شناخت به گونه‌ای خاص تحت تاثیر قرار می‌گیرد.

۴-۸-۲- بعد پایدار - ناپایدار

دومین بعد در اسناد این است که آیا علت رفتار پایدار است یا ناپایدار؟ دانستن این که آیا علت رفتار یک ویژگی پایدار یا یک ویژگی متغیر است ضروری است و به گونه‌ای خاص بر رفتار و نحوه تفسیر آن اثر می‌گذارد. برخی از علل بیرونی مانند قواعد پایدار و برخی مانند وضعیت هوا، کاملاً ناپایدارند. علل درونی نیز می‌توانند پایدار یا ناپایدار باشند، توانایی شخص در انجام یک تکلیف درسی، علت پایدار و کوشش او یک علت ناپایدار درونی است. (سیرز و همکاران، ۱۹۹۱).

۴-۸-۳- بعد کنترل پذیری - کنترل ناپذیری

بعد سوم اسنادها، قابلیت کنترل آنهاست، افراد برخی از علل را در کنترل خود و بعضی را در کنترل عواملی خارج از خود می‌دانند. قابلیت کنترل می‌تواند با هر یک از جنبه‌های منبع (درونی - بیرونی) و پایداری ترکیب شود.

۹- نقش اسنادها در فرایند آموزش

اسناد موفقیت به عوامل درونی معمولاً باعث غرور و رضایت و اسناد شکست به عوامل درونی باعث بوجود آمدن احساساتی از قبیل شرم، عدم کفایت و احساس گناه می‌شود. اسناد شکست به عدم تلاش، باعث به وجود آمدن احساس گناه می‌شود. اسناد

به عوامل پایدار تعیین کننده انتظارات فرد در مورد عملکرد آینده است. به عبارت دیگر اگر دانش آموزان اعتقاد داشته باشند که توانایی (عامل پایدار) دارند، انتظار موفقیت خواهند داشت. در عوض اگر دانش آموزان موفقیت خود را به شانس (عامل ناپایدار) نسبت دهند، انتظار موفقیت پایینی برای آینده خواهند داشت. (فلدمان، ۱۹۹۰؛ اندرسون ۱، ۱۹۹۴، بنکر، ۱۹۹۵؛ واتکینز و پارک او ۲، ۱۹۹۷).

اگر دانش آموزان شکست خود را به یک عامل پایدار، همانند توانایی نسبت دهند. نسبت به موقعی که شکست خود را به شانس (عامل ناپایدار) نسبت می‌دهد، برای آینده انتظار موفقیت پایین خواهد داشت. دانش آموزی که موفقیت خود را به عامل کنترل پذیر نسبت می‌دهد، مسئولیت موفقیت خود را خواهد پذیرفت. بنابراین احساس رضایت و غرور خواهد کرد. ولی اگر موفقیت به عنوان یک عامل غیر قابل کنترل در نظر گرفته شود. دانش آموز نسبت به آن موفقیت احساس بی‌تفاوتی خواهد کرد. اگر دانش آموز شکست خود را به عوامل کنترل ناپذیر نسبت دهد، دچار عصبانیت و احساس خود ترحمی خواهد شد (اندرسون و همکاران، ۱۹۹۴؛ بنکر، ۱۹۹۵؛ واتکینز، ۱۹۹۷).

۴-۱۰- رابطه اسناد و پیشرفت تحصیلی

یکی از موضوعاتی که در سالهای اخیر پیرامون آن تحقیقات بسیاری صورت گرفته است بررسی ارتباط میان اسناد و پیشرفت تحصیلی است. نتایج حاصله از این تحقیقات غالباً نشانگر وجود ارتباط مثبت و معنی دار میان این دو می‌باشد. (واینر، ۱۹۸۵؛ فلدمان، ۱۹۹۰، بنکر، ۱۹۹۵، اندرسون و همکاران ۱۹۹۴؛ واتکینز، ۱۹۹۷).

نتایج تحقیقاتی که درباره رابطه بین اسناد و پیشرفت تحصیلی به دست آمده نشان می‌دهد که افراد با اسناد درونی بیشتر از دیگران از خود رضایت دارند و بیشتر مایلند در تکالیف شناختی خود را درگیر کنند و احتمالاً وقتی تکلیف مشکل می‌شود بیشتر پایداری می‌ورزند؛ بر عکس دانش آموزانی که اسنادهای بیرونی دارند. از مقابله با تکالیف مشکل و فعالیتهای شناختی پرهیز می‌کنند (نقل از فلدمان، ۱۹۹۰).

هنری و مارتینکو (۱۹۹۳) در تحقیق خود با عنوان سبکهای اسنادی به عنوان پیش بینی کننده موفقیت و شکست در درس علوم گزارش کرده‌اند که دانشجویانی که از سبکهای مطلوب استفاده می‌کنند نسبت به دانشجویانی که از سبکهای اسنادی نامطلوب استفاده می‌کردند عملکرد تحصیلی بهتری داشتند.

نتایج تحقیق دیانا و بروملی ۳ (۱۹۹۷) در مورد رابطه بین سبکهای اسناد و پیشرفت تحصیلی نشان می‌دهد که بین سبکهای اسنادی و پیشرفت تحصیلی معدل کل رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. شکرکن و همکاران (۱۳۷۳) در تحقیق خود در مورد رابطه سبکهای اسناد و پیشرفت تحصیلی نشان دادند که بین سبکهای اسناد و پیشرفت تحصیلی (معدل کل) رابطه مثبت و معنی داری وجود ندارد.

۴-۱۱- ارتباط اسناد و پیشرفت ریاضی

به طور کلی شواهد تجربی حاکی از آن است که بین پیشرفت تحصیلی و اسناد رابطه وجود دارد و چون پیشرفت ریاضی یکی از زیر مجموعه‌های پیشرفت تحصیلی می‌باشد پس اسنادها می‌توانند پیشرفت ریاضی را پیش بینی کنند. عملکرد در بعد جسمی و تکالیف تحصیلی از طریق نوع مناسب اسنادی افزایش می‌یابد و در موقعیتهای تحصیلی چگونگی اسناد دهی انش آموزان بسیار ضروری و مهم می‌باشد.

محققانی که رابطه بین خود کارآمدی ریاضی و عملکرد ریاضی را بررسی کرده‌اند یک همبستگی قوی را گزارش کرده‌اند. کالینز (۱۹۸۲) دریافته است که عملکرد قبلی کنترل می‌شود. کودکان با اطمینان بالا در مسائل جدید در مقایسه با کودکان دارای

1. Anderson

2. Watkins and Park au

3. Diana and Bromle

خودکارآمدی پایین عملکرد بهتری دارند. تلاش بیشتری را از خود نشان می‌دهند و پشتکار زیادی از خود ارائه می‌دهند (پاچاریز و همکاران ۱۹۹۴)

همچنین مطالعات تحقیقی نشان می‌دهند که نگرش دانش آموزان نسبت به ریاضی نقش مهمی را در تبیین پیشرفت ریاضی (اتینلتون ۱ و ولف، ۱۹۸۴)، اسکنفید (۱۹۸۵) و سیلور اثبات کرده‌اند که نگرش دانش آموزان نسبت به ریاضی روی توانایی‌هایشان برای حل مسائل مشکل تاثیر می‌گذارد.

۵-روش شناسی پژوهش

این پژوهش در شمار پژوهش‌های همبستگی، همخوانی قرار دارد که شامل کمال گرایی والدین و سبک اسناد به عنوان متغیر پیش‌بینی و پیشرفت ریاضی به عنوان متغیر ملاک می‌باشد

۵-۱-جامعه پژوهش

جامعه پژوهش در این تحقیق شامل کلیه دانش آموزان دختر سال پنجم ابتدایی دولتی مشغول به تحصیل منطقه یک آموزش و پرورش شهر تهران در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ می‌باشد که طبق آماري که از سوی دایره آمار اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران به تحقق ارائه شده تعداد آنها ۲۵۰۰ نفر می‌باشد. در این پژوهش تصمیم گرفته شد که از مدارس دولتی فعالیت انجام گیرد. به این دلیل که مجموعه‌ای از اقشار مختلف جامعه دانش آموزی مورد بررسی قرار گیرد نمونه تحقیق شامل ۲۰۰ دانش آموز دختر پایه پنجم ابتدایی (مدارس دولتی) است که به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای از ناحیه یک آموزش و پرورش تهران انتخاب شده‌اند.

۵-۲-تعیین حجم نمونه

به دلیل احتمال افت نمونه ۲۵۰ نفر انتخاب شدند که عملاً ۲۰۰ نفر در گروه نمونه نهایی قرار گرفتند و در این تحقیق برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران ۲ استفاده شده است.

۵-۳-روش گردآوری اطلاعات

در این پژوهش از میان روشهای مختلف پژوهش در علوم تربیتی و روان شناختی از روش همبستگی یا همخوانی استفاده شده است. هدف این روش، توصیف روابط بین ویژگی‌های آزمودنیها و عملکرد آنهاست.

۵-۴-روش‌های آماری تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش با توجه به فرضیه‌های تحقیق از روشهای میانگین انحراف استاندارد همبستگی پیرسون استفاده شده است. تمامی تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS در محیط ویندوز انجام شده است.

۶-یافته‌های توصیفی

در این پژوهش پس از گردآوری پرسشنامه‌ها (سیاهه کمال گرایی هیل، پرسشنامه سبک اسناد کودکان) و همچنین نمرات پیشرفت ریاضی دانش آموزان دختر، ابتدا با استفاده از روشهای آمار توصیفی، میانگین و انحراف استاندارد داده‌های پژوهش ارائه شد. سپس فرضیه‌های پژوهش با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون مورد آزمون قرار گرفت. همچنین سوال پژوهش با استفاده از تحلیل رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و آزمون معناداری آن بوسیله‌ی برنامه SPSS بررسی شد. همانطور که از جدول فوق برمی‌آید کمال گرایی انطباقی با $(sd = ۱۰/۰۲)$ و $(mean = ۶۷/۶۹)$ پایین‌ترین میزان و کمال گرایی غیر انطباقی با $(sd = ۱۷/۲۳)$ و $(mean = ۸۹/۹۲)$ بالاترین میزان در شاخص کمال گرایی می‌باشد. نمرات پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با $(sd = ۱/۸۲)$ و $(mean = ۱۵/۹۱)$ و همچنین نمرات سبک اسناد دانش آموزان با $(sd = ۲/۴۹)$ و $(mean = ۶/۷۷)$ می‌باشد. توزیع نرمال در گروه نمونه با توزیع نرمال مطابقت دارد.

1. Ethinoton

2. Cochran

جدول شماره ۱- یافته‌های توصیفی مربوط به نمرات آزمودنی (حجم نمونه = ۲۰۰ نفر)

شاخص مقیاس	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل نمره	حداکثر نمره
کمال گرایی انطباقی	۶۷/۶۹	۱۰/۰۲	۳۱	۸۸
کمال گرایی غیر انطباقی	۸۹/۹۲	۱۷/۲۳	۵۲	۱۳۸
کمال گرایی کل	۱۵۷/۶۱	۲۳/۹۵	۸۳	۲۲۵
پیشرفت تحصیلی	۱۵/۹۱	۱/۸۲	۱۰	۲۰
سبک اسناد	۶/۷۷	۲/۴۹	۲	۱۵

جدول شماره ۲- همبستگی‌های متقابل شاخص‌های کمال گرایی والدین، سبک اسناد کودکان و پیشرفت ریاضی کودکان

مقیاس‌ها	۱	۲	۳	۴
۱. کمال گرایی منطبق	-			
۲. کمال گرایی غیر منطبق	-.۵۱**			
۳. سبک اسناد کودکان	.۰۸۲**	-.۴۱**		
۴. پیشرفت ریاضی	.۰۵۰**	-.۰۶۱**	.۰۴۲**	

با توجه به جدول شماره ۲- می‌توان عنوان نمود که ارتباط معناداری بین شاخص کمال گرایی انطباقی و سبک اسناد دختران دانش آموز ($r = ۰/۸۲$)، با اطمینان $۰/۹۹$ وجود دارد. همچنین ارتباط منفی معناداری بین شاخص کمال گرایی غیر انطباقی و سبک اسناد دختران دانش آموز ($r = - ۰/۴۱$) با اطمینان $۰/۹۹$ وجود دارد در نتیجه می‌توان عنوان نمود که ارتباط معناداری بین شاخص کمال گرایی انطباقی و پیشرفت ریاضی دختران دانش آموز ($r = ۰/۵۰$) با اطمینان $۰/۹۹$ وجود دارد. همچنین ارتباط منفی معناداری بین شاخص کمال گرایی غیر انطباقی و پیشرفت ریاضی دختران دانش آموز ($r = - ۰/۶۱$) با اطمینان $۰/۹۹$ وجود دارد و ارتباط مثبت و معناداری بین شاخص سبک اسناد و پیشرفت ریاضی دختران دانش آموز ($r = ۰/۴۲$) با اطمینان $۰/۹۹$ وجود دارد.

همانطور که جدول شماره ۳- نشان می‌دهد بین پیشرفت ریاضی دانش آموزان و کمال گرایی والدین در بعد انطباقی و غیر انطباقی ($F_{1,2} = ۷۰/۱۱۶$ و $۱۱۴/۳۱۵$) رابطه معنادار وجود دارد و می‌توان گفت با $۰/۹۹$ اطمینان مدل معنادار می‌باشد.

جدول شماره ۳- تک متغیری آنوا (anova)

گام	مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
۱	رگرسیون	۲۴۲/۰۱۳	۱	۲۴۲/۰۱۳	۱۱۴/۳۱۵	.۰۰۰**
	باقیمانده	۴۱۹/۱۸۲	۱۹۸	۲/۱۱۷		
	کل	۶۶۱/۱۹۵	۱۹۹			
۲	رگرسیون	۲۷۴/۹۴۵	۲	۱۳۷/۴۷۳	۷۰/۱۱۶	.۰۰۰**
	باقیمانده	۳۸۶/۲۵۰	۱۹۷	۱/۹۶۱		
	کل	۶۶۱/۱۹۵	۱۹۹			

نتیجه گیری

بر طبق بررسی عمل آمده مبنی بر اینکه بین ابعاد کمال گرایی والدین و سبک اسناد دختران دانش آموز رابطه وجود دارد. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که بین کمال گرایی انطباقی والدین و سبک اسناد دختران خود رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. که این نتایج همسو با نتایج (کاوامورا، فروست، هاوارتز، ۲۰۰۲) (انس و همکاران، ۲۰۰۲) (بلات، ۱۹۹۵) به نقل از محمودی، (۱۳۸۲) (پاچاریز و همکاران، ۱۹۹۷) (پناهی، ۱۳۸۳) (فروید، ۱۹۷۵)؛ به نقل از وردی و همکاران، (۱۳۷۸).

همچنین فروید بیان می‌کند که نظام روانی انسان دارای سه جزء: نهاد، خود و فراخود است. فراخود تجسم ارزش‌های والدین و اجتماع است. کوشش فراخود بیشتر برای رسیدن به آرمان‌هاست تا واقعیات و الگوی دقیق قواعد در فراخود از نظام پاداش‌ها و تنبیه‌های والدین سرچشمه می‌گیرد. کودک برای جلب محبت و علاقه والدین می‌کوشد از آنچه والدین آن را درست می‌دانند الگو گرفته و آنها را تکرار کند. همچنین کودک برای اجتناب از درد تنبیه و طرد شدن می‌کوشد از آنچه والدین آن را خطا می‌دانند اجتناب کند (بلات، ۱۹۹۵، به نقل از محمودی، ۱۳۸۲).

همانطور که گفته شد والدین کمال گرای انطباقی می‌توانند به طور موثری در شکل‌گیری اسناد کودکان خود سهیم باشند و می‌توانند بر روی متغیرهای رفتاری فرزندان خود که شامل متغیرهای نگرشی (سبکهای اسناد) و انگیزشی آنها تاثیر گذار باشند.

از دیگر یافته‌های این پژوهش، ارتباط منفی و معنا دار بین شاخص کمال گرایی غیر انطباقی والدین و سبک اسناد دختران دانش آموز می‌باشد، که این نتایج همسو با نتایج (کاوامورا و همکاران، ۲۰۰۲) (سونس و همکاران، ۲۰۰۶) (واینر، ۱۹۸۰) (فلدمن، ۱۹۹۰) (میس سیلیدین، ۱۹۶۳)؛ به نقل از فروست، لاهارت و رزنبلات، ۱۹۹۱) (بارو و موری، ۱۹۸۳) می‌باشد.

در تبیین این یافته پژوهشی می‌توان از نظریه هامچک (۱۹۷۸) که در توصیف افراد کمال گرای غیر انطباقی (ناسازگار) بیان کرده است استفاده کرد؛ هامچک بیان می‌کند که کمال گرایان نابهنجار، کسانی هستند که سطح بالایی از اضطراب را تجربه می‌کنند و ترس قوی از شکست دارند. همچنین دارای مجموعه‌ای از اهداف بلند پروازانه غیر واقعی که همراه با ترس از شکست است می‌باشند

بر این اساس، همسو با نتایج پژوهش حاضر، می‌توان نقش برتر را در رابطه بین کمال گرایی انطباقی و غیر انطباقی والدین با پیشرفت ریاضی، به عوامل انگیزشی اختصاص داد، یافته‌های تحقیقات متعدد نشان دهنده این امر هستند که پیشرفت تحصیلی در درس ریاضی نه تنها از ساختارهای دانش و فرایندهای پردازش اطلاعات تاثیر می‌پذیرد بلکه به عوامل انگیزشی از جمله باورها، نگرش‌ها، ارزش‌ها و اضطراب‌ها نیز مربوط می‌شود (بسانت، ۱۹۹۵).

در تبیین دیگری می‌توان گفت که از عوامل مهمی که در پیشرفت ریاضی موثر است. نگرش به این درس است که سازه‌ای مشتمل بر چند بعد شامل لذت بردن از درگیر شدن در تکالیف ریاضی چه در تجارب تحصیلی و چه در زندگی روزمره باورهای فرد در مورد ارزش و اهمیت ریاضی و میزان ترس از رویارویی با موقعیت‌هایی است که مستلزم به کارگیری دانش ریاضی‌اند (آیکن، ۱۹۷۹).

پس نتایج نشان می‌دهد که وقتی این موفقیت‌ها همراه با انگیزش درونی مثبت و بالا و تقویت کننده‌های درونی همراه شود، باعث ایجاد یک لذت درونی و خود اریش بینی در کودک می‌گردد که باعث پیشرفت تحصیلی کودک به طور اعم، و پیشرفت ریاضی، به عنوان یکی از زیر مجموعه‌های مهم آن می‌گردد.

و در آخر می‌توان چنین تحلیل نمود که عموماً بین نحوه رفتار و برخورد والدین با کودکان خود و انگیزش پیشرفت کودکان رابطه نیرومندی وجود دارد (آرندز، ۱۹۹۴).

در تبیین دیگر می‌توان گفت اگر دانش آموز شکست خود را به یک عامل پایدار، همانند توانایی نسبت دهد، نسبت به موقعی که شکست خود را به شانس عامل ناپایدار نسبت می‌دهد، برای آینده انتظار موفقیت پایین خواهد داشت. دانش آموزی که موفقیت خود را به عامل کنترل پذیر نسبت می‌دهد مسئولیت موفقیت خود را خواهد پذیرفت. بنابراین احساس رضایت و غرور

خواهد کرد. ولی اگر موفقیت به عنوان یک عامل غیر قابل کنترل در نظر گرفته شود، دانش آموز نسبت به آن موفقیت احساس بی تفاوتی خواهد کرد. اگر دانش آموز شکست خود را به عوامل کنترل ناپذیر نسبت دهد، دچار عصبانیت و احساس خود ترحمی خواهد شد (اندرسون و همکاران، ۱۹۹۴؛ بنکز، ۱۹۹۵؛ واتکینز، ۱۹۹۷).

احتمال دیگری که در این رابطه وجود دارد، وجود تفاوت‌های فرهنگی و نبود ابزاری مناسب و متناسب با شرایط فرهنگی کشور را می‌توان یاد کرد. زیرا ممکن است دانش آموزان از درک سوالهایی که سبک‌های اسناد را برآورده می‌کنند به علت تفاوت‌های فرهنگی ناتوان باشند.

نکته دیگر اینکه ممکن است پیشرفت ریاضی تا حدی مستقل از سبک‌های اسناد باشد، زیرا سبک‌های اسناد تحت تاثیر شرایط اجتماعی و رشد شناختی فرد متغیر است. یعنی همزمان با رشد شناختی و تغییر شرایط، سبک‌های اسناد نیز دستخوش تغییر و تحول می‌گردد (ویگفایلد، ۱۹۸۸؛ به نقل از گلاور و برونینگ، ۱۹۹۰؛ ترجمه خرازی، ۱۳۷۵).

محدودیت‌های

۱ - موفقیت و پیشرفت در ریاضی و به طور کلی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مفهومی است که تعاریف و توصیف‌های متعددی برای آن صورت گرفته و ابزارهای متنوعی در صدد ارزیابی آن برآمده‌اند. از سوی دیگر عوامل تاثیر گذار در پیشرفت ریاضی متعددی و با در نظر گرفتن متغیر سبک‌های اسناد و کمال گرایی والدین نمی‌توان توضیح روشن و دقیقی از روابط این متغیرها به دست داد.

۲ - مساله دیگر آنکه، نمونه مورد بررسی در تحقیق حاضر شامل دانش آموزان دختر پایه پنجم منطقه یک شهر تهران می‌باشد و سن کم و تحصیلات پایین آنان احتمالاً در پاسخ دهی دقیق به سوالات پرسشنامه‌ها دخالت نموده‌اند و همچنین تحقیقات مرتبط با موضوع حاضر آنقدر زیاد نیست که بتوان به نتیجه‌گیری روشن و دقیقی در این زمینه دست یافت.

پیشنهادات

۱ - پیشنهاد می‌شود دانش آموزان سایر مقاطع با جنسیت‌های مختلف نیز مورد پژوهش قرار بگیرند.
۲ - با توجه به نقش موثر برخی متغیرهای تاثیر گذار در پیشرفت ریاضی دانش آموزان و با توجه به روابط معنی داری که در بخش‌های پیشین ذکر شد، می‌توان بر اساس مولفه‌های موثر بر پیشرفت ریاضی دانش آموزان، برنامه‌های تحصیلی آنان را به گونه‌ای ترتیب داد که نقش برخی مفاهیم میانجی در پیشرفت ریاضی از قبیل کمال گرایی انطباقی و غیر انطباقی والدین و سبک‌های اسنادی هم لحاظ شود.

۳ - والدین باید کودکان و نوجوانان خود را بی قید و شرط پذیرا باشند. زیرا کودکان و نوجوانان برای رشد طبیعی به آن نیاز دارند. از کودکان و نوجوانان انتظارات واقع بینانه‌ای داشته باشند تا با شکست مواجه نشوند و در مواقعی هم که شکست پیش می‌آید آن را به عدم کوشش نسبت دهند و نه به فقدان توانایی.

منابع و ماخذ

منابع فارسی:

۱. افضل نیا، محمد رضا (۱۳۸۳)، بهداشت روانی خانواده، چاپ تهران؛ تزکیه.
۲. بختیاری، لطفعلی (۱۳۷۶)؛ بررسی و مقایسه پیشرفت تحصیلی دانشجویان ایثارگر و آزاده در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه‌های دولتی شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران.
۳. بخشی سورشجانی، لیلاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بهبهان، پژوهشنامه تربیتی، تابستان ۱۳۸۸؛ ۵ (۱۹)، ۳۷-۶۰.
۴. برنز، دیوید؛ ترجمه قرچه داغی، مهدی (۱۳۷۲)، شناخت درومانی روانشناسی افسردگی، چاپ یازدهم، تهران؛ خاتون.
۵. بشارت، محمد علی، عزیزی، کوروش، حسینی، سیده اسماء، پژوهش در نظام‌های آموزشی، بهار ۱۳۸۹؛ ۴ (۸)؛ ۹-۲۹.

۶. بشارت، محمد علی (۱۳۸۳) ابعاد کمال گرایی در بیماران افسرده و مضطرب، مجله علوم و روانشناختی دوره اول- شماره ۳.
۷. بیابانگرد، اسماعیل؛ روشهای افزایش عزت نفس در کودکان و نوجوانان، تهران، انتشارات انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران.
۸. پناهی، حلیمه (۱۳۸۳)، اثر موفقیت و شکست بر پاسخهای فیزیولوژیک در افراد کمال گرا و غیر کمال گرا، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
۹. پور شافعی، هادی (۱۳۷۰). بررسی رابطه عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سوم دوره متوسطه، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده دانشگاه تربیت معلم تهران.
۱۰. تمنایی فر، محمد رضا (۱۳۷۰)؛ بررسی رابطه درماندگی آموخته شده و افسردگی در دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تربیت معلم.
۱۱. جان بست (۱۳۷۴) روشهای تحقیق در علوم تربیتی (ترجمه شریفی و طالقانی).
۱۲. حجازی، الهه؛ رستگار، احمد، کرم دوست، نوروزعلی؛ قربان جهرمی، رضا. روانشناسی و علوم تربیتی، تابستان (۱۳۸۷) : ۳۸ (۲) : ۴۶-۲۵.
۱۳. حمیدی پور، رحیم (۱۳۷۷) رابطه جو مدرسه با کارآمدی شخصی مشاور مدرسه، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده دانشگاه تربیت معلم تهران.
۱۴. حیدری، عباس؛ کوشان، محسن؛ مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ۱۳۸۲ : (ویژه نامه ۱۰) : ۳۸-۳۷.
۱۵. خدایاری فرد، محمد. (۱۳۷۹)؛ مقایسه سبک اسناد، اضطراب و پیشرفت تحصیلی دختران و پسران در خانواده انگلیسی زبان و غیر انگلیسی زبان.
۱۶. دلاور، علی (۱۳۷۴)، مبانی نظری و علمی پژوهشی در علوم انسانی و اجتماعی؛ تهران، انتشارات رشد.
۱۷. رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۰)، کندوکاوها و پنداشتها، تهران، شرکت سهامی انتشار.
۱۸. ستوده، هدایت ا... (۱۳۷۵)؛ روانشناسی اجتماعی، تهران، انتشارات آوای نور.
۱۹. سرمد، زهره؛ حجازی؛ الهه؛ بازرگان، عباس (۱۳۷۸)؛ روشهای تحقیق در علوم رفتاری، تهران: چاپ نیل.
۲۰. سمائی، سهیلا (۱۳۸۹). اعتبار یابی، رواسازی و نرم یابی سیاهه کمال گرایی هیل، پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد، رشته روانشناسی عمومی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی تهران.
۲۱. سهرابی زاده هنرمند؛ مهناز وردی، مینا (۱۳۸۲) کمالگرایی مثبت، کمال گرایی منفی، رسش.
۲۲. سیف؛ علی اکبر (۱۳۷۴)؛ روانشناسی پرورشی، روان شناسی یادگیری و آموزش، تهران؛ انتشارات آگاه.
۲۳. شولتز، دوان؛ شولتز، سیدنی این (۱۳۷۵)؛ نظریه‌های شخصیت (ترجمه یحیی سید محمدی)؛ تهران؛ انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
۲۴. عباسی پور، پرستو (۱۳۸۵)، بررسی بین کمال گرایی و عزت نفس با سلامت روانشناختی (بهزیستی) در دانشجویان پزشکی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران در سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران.
۲۵. عبدی، محمد دلیر (۱۳۷۷)؛ بررسی رابطه خودکارآمدی، جهت گیری‌های هدف و راهبردهای یادگیری خودگران، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده دانشگاه تهران.
۲۶. کیامنش، علیرضا (۱۳۷۷)؛ سنجش عملکرد در سومین مطالعه بین المللی ریاضی و علوم، تهران: واحد انتشارات (پژوهشکده تعلیم و تربیت).
۲۷. گولومبوگ و فی‌وش رابین (۱۳۷۸) رشد جنسیت (ترجمه مهرناز شهرآرای). تهران: انتشارات ققنوس.
۲۸. لارنس ای، پروین (۱۹۸۹)؛ روانشناسی شخصیت (نظریه و تحقیق). ترجمه جوادی و کدیور (۱۳۷۲). تهران؛ انتشارات موسسه فرهنگی رسا.

منابع انگلیسی:

1. N Abramson , L.Y., Seligman, M.E.P., & Teasdale, J.D. (1978). Learned helplessness in humans: critique and reformulation . *Journal of abnormal psychology*, 87(1): 49 -74 .
2. Anderson . C.A, Miller, R.S, Riger, A.L., Dill, J.C and Sedikides, C. (1994) Behavioral and characterological attributional styles as predictors of depression and loneliness: Review, refinement and test. *Journal of personality and social psychology*. 66, NO.3, pp: 549-558.
3. Banks, S.R. and Thompson , C.L. (1995). *Educational psychology for teachers in Training* New York west publishing company.
4. Bart Soenens; Marten Vansteenkiste; Patrick Luyten; Bart Duriez, and Luc Goossene, 2009- Department of psychology, Katholieke Universiteit Leuven, Belgium.
5. Bart Soenens al (2006), Maladaptive perfectionism. The meditational link between psychological control and adjustment. Department of psychology, Katholieke Universiteit Leuven, Belgium.
6. Bart Soenens, Marten Vansteenkiste, Patrick Layten, Bart Duriez, and Luc Goossens department of psychology , Katholieke Universitet Leuven, Belgium.
7. Burns DD. (1987) The perfectionism , script self-defect. *Psychology Today*, 34-52.
8. Byrne, Donn., & Baron, A. Robert . (1990) *Social psychology*, the United States American.
9. Caden, R., Bryant, C. and Moss. R. (2004). Locus of control, test anxiety , academic procrastination and achievement among college students. *Psychological reports*, vol. PP. 581-58.
10. Caden, R., Bryant, C. and Moss .R. (2004). Locus of control, test anxiety, academic procrastination and achievement among college students. *Psychological reports*. Vol .PP. 581-58.
11. Casejon, J.L., Nanas.L. and Sampascual, G. (1996) . A structural model of academic achievement in secondary school mathematics. *Revista – de- psicológica, generally – y- aplicda*, 4(1), pp: 27-43.
12. Chambers, B and Abrami, Ph.C. (1991). The relationship attributions and affect. *Journal educational psychology*, n.83.
13. Chang, C. (2000). Perfectionism predictor of positive and negative psychological outcomes; examining a mediation model younger and older adults. *Journal of counseling psychology*. 47. 18-20.
14. Diana, M.M., Bromley, S.P, and Dalley, M. (1997) . Personality, academic attribution, and substance use as predictors of academic achievement in college students. *Journal of social behavior and personality*. 12, NO.2. pp: 501-511.
15. Dunkley, D.M., Zuroff, D.C., & Blankstein, K.R. (2003) " self- critical perfectionism and